

Hitis & Rosala Naturskydd rf.

Skogar i skärgården

En liten broschyr för dig som tycker om naturen

Framtiden på våra öar?

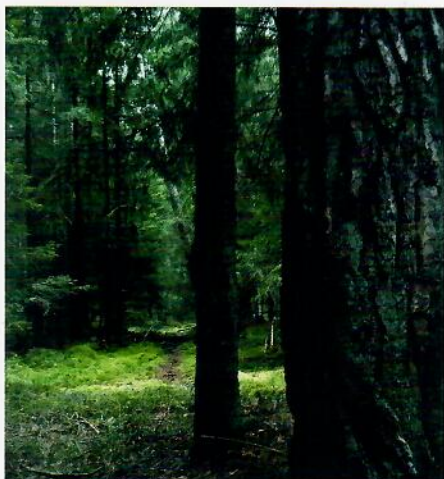
Just nu sker här mycket förändringar. En del av en levande skärgård javisst, men har vi tappat bort helhetsvisionen någonstans medan vi slåss för våra rättigheter och skapar förutsättningar för att bo och leva i skärgården? Strandtomter säljs och bebyggs och våra naturliga skogar blir i allt större utsträckning ekonomiskogar. Hur skall vår skärgård se ut om 20 år, om 100 år? Blir det något kvar?

I Finland betonar man ofta att tillväxten av skog är mer än avverkningen. Men **för andra syften än skogsbruk är det fel sorts skog som växer tillbaka**. Man talar i rapporter om skogstillväxt och om mängden virke i skogen. Inte om hur mycket skog det finns som liknar en naturlig skog med olika arter, hur fältskiktet ser ut, finns där örter och mossor, buskar, mängden gammalt förmultnande trä etc. En gammal skog som huggs ner idag kommer aldrig tillbaka, för det finns inte skogar mer som får bli så gamla. (Om den inte råkar befinna sig på ett naturskyddsområde där man inte avverkar mer.) Skogen huggs sen ner igen med jämna mellanrum, och skogen som snabbt växer upp igen är just unga träd och buskar som växer lite bättre i början, men denna skog blir ju inte en naturlig skog någonsin mer i praktiken. Den naturliga balansen försvinner från dessa skogar. Djur och fåglar, insekter och de flesta växtarter försvinner då skogen avverkas, och om skogen runt omkring också avverkas så finns inte heller dessa arter kvar i närheten. Och så är ännu en gammal fin naturlig miljö borta från våra öar.

Kan vi tillsammans skapa ett område som alltid får vara en naturlig skog? Som har gamla träd, kärr, mossor, svamp, och kanske ett och annat vänligt skogstroll? Så att vi kan vara säkra på att alla också i framtiden har tillgång till en skog där alla får finnas, en strandklippa som ingen äger? **Där våra barnbarn kan sitta i lugn ensamhet och se på solnedgången, med en stor susande skog bakom sig, så som vi alltid har kunnat göra?** (Hitis & Rosala Naturskydd rf.)

Varför skydda skogarna i skärgården?

Panu Kunttu, ledande skogsexpert, agronomie- och forstdoktor. Skärgårdens skogar har många speciella egenskaper. Många arter och livsmiljöer som finns i skärgården, förekommer inte någon annanstans i Finland. *Därför är det av största vikt att värna om skärgårdens skogar och säkra deras framtid. Forts..*

"We depend on nature not only for our physical survival. We also need nature to show us the way home, the way out of the prison of our own minds." -Eckhart Tolle

Många av skogarna på de små öarna är bättre bevarade än de på fastlandet, vilket lett till att de utvecklats till gamla skogar med större artsammansättning, naturvärden och särdrag som blivit sällsynta på andra håll. Här finns en fin möjlighet för skärgårdens skogsägare att visa vägen, och ta ansvar för hur dessa unika miljöer kan sparas för framtiden. I södra Finland är de flesta skogarna privatägda och skogsskiftena relativt små. **Det är därför som skogsägares bidrag och samarbete behövs för att öka mängden skyddad skog.** Tillsammans kan skyddet av dessa intilliggande skogsskiften uppnå ett ekologiskt effektivt nätverk av skyddade områden.

Mer än 800 djurarter, växter och svampar som lever i våra skogar är utrotningshotade, och så är också nästan 80 procent av skogstyperna. Som ett resultat av årtionden av intensivt skogsbruk befinner sig den finska skogsnaturen i en svår situation. Till och med arter som tidigare har varit helt vanliga i våra skogar minskar nu snabbt, p.g.a hotade livsmiljöer. T.ex Talltitan, som tidigare var en av våra vanligaste skogsfåglar, har minskat radikalt och är idag klassad som en starkt hotad art. De främsta orsakerna till detta är skogsavverkning och skogsbruk, eftersom det har lett till att urskog och skogar i naturligt tillstånd har reducerats till ett minimum.

Gamla skogar och deras karaktärsdrag, som stora jätteträd, mycket gamla träd, olika trädarter och rikligt förmultnande ved, är livsvillkoret för en stor del av skogens arter. T.ex är ca 5000 arter beroende av död ved, men mängden död ved i skogen har minskat med 95 procent på grund av skogsbruk.

Det är möjligt för skogsägaren att få ekonomisk ersättning för att skydda skogen. Staten upprätthåller Metsu-programmet, vilket erbjuder skogsägare ersättning för skyddandet av sin skog och dessutom en ersättning enligt trädbeståndets värde, för de skogsområden som uppfyller de Naturvårdsbiologiska urvalskriterier inom METSU-handlingsplanen. **Inkomsterna är dessutom skattefria för skogsägaren!** I den skyddade skogen kan du fortfarande röra dig, plocka svamp och bär etc. Skogen skyddas enligt finsk naturskyddslag, och förblir där kvar för dig och dina efterkommande att njuta av. Forts...

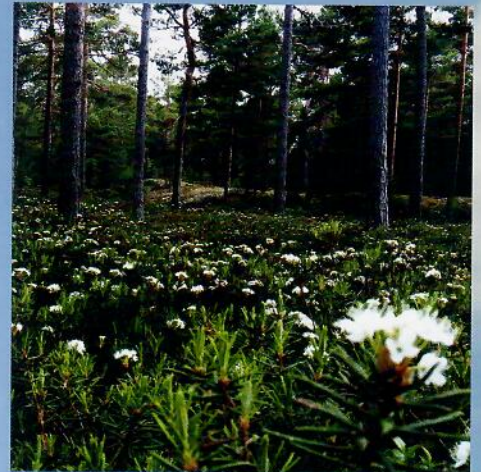
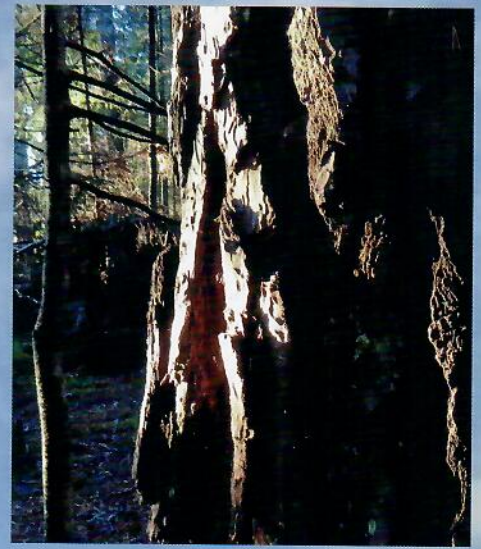
Rekreation och rörelse i skogarna ger också betydande hälsofördelar för skogsvandraren, och studier visar att människor föredrar att vandra i naturliga skogar.

Att skydda skogar är också en klimatåtgärd, eftersom gamla skogar är stora kolsänkor. Kol finns bundet både i trädens stammar och i jordmånen. Fastän skogen åldras så fortsätter kolbindningen. De gamla skogarna fortsätter att vara kolsänkor i och med att även gamla träd binder kol och nya plantor ständigt växer upp i skogen. Fastän trädet dör, så frigörs kolet mycket långsamt ur den robusta stammen och den fungerar fortfarande som ett kollager.

Genom att skydda skogen kan vi samtidigt stoppa artsvinnets, skydda skogens mångfald, och samtidigt bromsa klimatkrisen.

Naturskydd är den bästa försäkringen som människan kan ta. Den skapar trygghet för framtiden och stabiliserar omständigheterna kring miljöproblemen i en värld i förändring. (Panu Kunttu, ledande skogsexpert, agronomie- och forstdoktor.)

Varför biologisk mångfald? Med biologisk mångfald avses den genetiska variation hos individerna inom en art, variationen mellan olika arter och naturtyper samt landskap. Vetenskapen bekräftar idag att skogen fungerar som en enda stor superorganism. **Att bevara arter är därför i själva verket grunden för en väl fungerande natur.** En skog med bevarad biologisk mångfald har en större motståndskraft och återhämtningsförmåga, och står därför bättre emot förändringar och sjukdomar. Ifall en art blir speciellt utsatt så kan andra arter tillfälligt ta över och skogen fortsätter fungera. Under marknivån kommunicerar arterna via rotsystem och svampar, de varnar varandra för faror och kan till och med komma till varandras undsättning via dessa nätverk. **Ja, träd är en stor del av skogen, men skog är så mycket mer än vad du ser.** (Suzanne Simard, 2019, University of British Columbia).

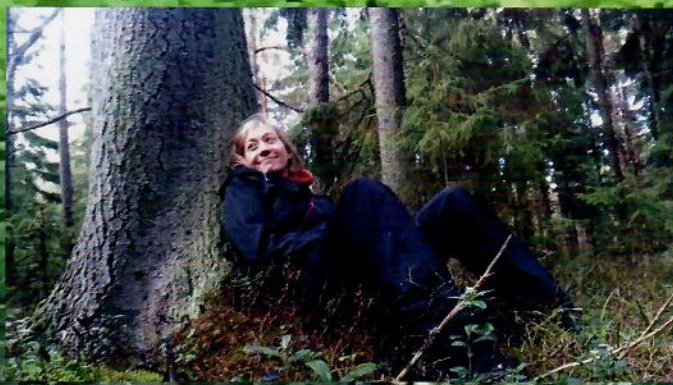

Skogen för din hälsa och inre frid.

Efter snart fyrtio år av forskning har det blivit erkänt på allvar, vi kan bli friskare, gladare, lugnare och smartare bara av att vara i naturen. Men inte bara det: närhet till naturen minskar stress och depression, och kan också ge inre styrka, ett existentiellt fotfäste när tillvaron gungar.

Människor världen över går till skogen eller havet, när de behöver få sätta livet i ett större sammanhang, få mening och tröst. Japans naturterapi "skogsbad", som uppstod redan på 1980 talet, visade vetenskapligt dessa goda effekter redan då, sedan har begreppet och forskningen spritt sig över världen.

Naturen kan vara en trygg plats. Det är som att vi trycker på "faran över knappen" när vi är på en plats vi gillar i naturen, utan att vi ens är medvetna om det. Bara sitt där och ta in det som kommer till dig. Det är oerhört vilsamt för hjärnan att slippa analysera. Att slippa prestera, sänka tempot och visa både hjärnan och kroppen att man inte har bråttom. (Ottosson&Ottosson, 2020, Närmare Naturen).

**“And into the forest I go,
to lose my mind and find
my soul”** — John Muir

Om du har en skog som du tycker om, och gärna skulle hålla i naturligt tillstånd, så har du flere olika alternativ till ersättning.

Metsos naturskyddsprogram:

Om du gör en tillfällig fredning så förblir du ägare och när tiden för skyddet tagit slut kan du bestämma om du vill fortsätta skydda skogen för ytterligare ersättning.

Man måste ansöka om att få skogen godkänd för dessa skydd.

- Du kan göra ett avtal med NTM centralen för att skydda skogen i 20 år, då är ersättningen skattefri för skogsägaren.

- Du kan göra ett miljöstödsavtal med Skogscentralens Kemera-stöd på 10 år. På miljöstöd betalar skogsägaren kapitalskatt. *Som ungefärligt exempel kan nämnas att ett område på ca 2 hektar, som skyddas 10 år, kan ge dig ca 5000 euro.*

Du kan också välja en permanent fredning via Metso.

- Du kan välja mellan att freda området med hjälp av NTM centralen, men förbli ägare.

- Du kan välja att helt och hållet sälja området till NTM centralen för gängse värde.

I båda fallen är affären skattefri för skogsägaren.

Metso är speciellt intresserade av skogar där det finns rikligt av olika arter eller våtmark, och äldre i stort sätt orörd skog. Men alla skogar kan intressera om dom inte nyligen är avverkade, och om där finns biologisk mångfald, omkullfallna träd, döda stammar etc.

<https://metsonpolku.fi>

Stiftelsen för naturarvet sr.

En privat stiftelse vars syfte är att skydda gamla skogar. Sen de grundades 1995 har de skyddat 122 skogsområden. De köper skogar av intresse till marknadsvärde, och skyddar dem genom naturvårdslagen. Skogarna har dubbelt skydd genom naturskyddslagen och stiftelselagen. De är mycket intresserade av att köpa gamla skogar i Södra Finland, då merparten av deras skyddade skogar finns högre upp i Finland. <https://www.luonnonperintosaatio.fi>